

V torek, 23. okt. in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsa leta 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4
za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .
Po pošti:
za vsa leta 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5
za četrt leta 2 . . . 60 . . .
Vredništvo in opravništvo
je v gosposkih ulicah
(Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za vsa leta desetjap-
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska 1krat.
5 kr., če se tiska 2krat.
4 kr., če se tiska 3krat.
veče pismente se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačat-
kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Čehi o zedinjeni Sloveniji.

Česki časopis „Naše listy“ prinaša o najvažnejši točki slovenskega programa ta-le članek:

„Med Slovenci se oglašajo od dné do dné mogočnejši glasovi za narodno in teritorijalno enoto naroda slovenskega. V zadnji dobi je nastala med Slovenci stranka, znana „mladoslovenska“, ktera povdarja kot glavno idejo v prihodnjem političnem in narodnem razvijanju svojega naroda, da bi se vsa zemlja, na kateri prebivajo Slovenci, in ki je do té dobe tako neusmiljeno razcepljena in razdrobljena, združila v eno narodno in državno celoto skupno upravo. Ta stranka dobiva od dné do dné več tal in jih ima že zdaj toliko, da naj bi se z ozirom na to, da je treba vrediti državnopravne in narodne razmere cisalajtanske, že zdaj obračala pozornost k njenemu programu.

Prizadevanje slovenskih narodnjakov, da bi se vsi razkosani udi njih naroda združili v celoto, je brez vse dvombe naravno in opravičeno. Narod slovenski šteje 1.274.000 duš in je že zdaj močen dovolj, da bi delal krepko narodno skupino pod združeno politično upravo. Ta narod je kakor znano, obdarovan z mnogimi lepimi duševnimi lastnostimi in gotovo bi bil že davno prekoračil marsiktere rega svojih sosedov v kulturnem delovanju, ko bi ne bil od davne dobe sem živel v tako žalostnih in tako zelo neprijetnih razmerah političnih. Glavna ovira njegovemu razvoju je ono osodopolno razdrobljenje, vsled kterega živi kos Slovencev pod tujo upravo na Koroškem, drug kos na Štirskem, zopet drug na Kranjskem, v Gorici, Istri, v videnskem okrožju na Benečanskem in konečno na južno-zapadnem Ogerskem. Tu se sme po pravici reči, da so razkosani udje sicer zdravega telesa, in da je raztrgan narod, da ne bi mogel živeti svojega lastnega organskega življenja. In dasiravno leže vsi udje tega organizma brez neposredne zveze drug poleg drugega, ni med njimi tujih življenj, in treba je le ločiti se iz sedanjih zvez, da se zopet združijo v krepko, zdravo in udepolno celoto. In to posebno nameravajo Mladoslovinci. Pravi se, da je mišljenje mladoslovencev našlo tudi v vladnih krogih polno pozornost, dasiravno iz popolnoma drugih razlogov.

Dasiravno so nekterim dunajskim gospodom narodne težnje slovenske nepovoljne, vendar ne morejo prezirati politične važnosti Slovencev na jugu in južnem zapadu habsburške monarhije. Sami že spoznavajo nevarnost nasilnega napredovanja italijanskega življa, kateri se od dné do dné bolj širi na bregovih adrijskega morja in si osvaja pravo do najvažnejših primorskih krajev avstrijskih. Dunajska politika je dozdej sama podpirala to laško razširjevanje, povsodi stanovitno razdrobovaje Slovence oslabovala, prav neverjetno podpirala živelj italijanski v slovenskih krajih, tako da so po večem poitalijančena primorska mesta, ktera med sedanjim narodnim gibanjem v Italiji že vidno delajo na to, da bi se od habsburške države ločila.

V zadnjem času spoznava torej če tudi le malo državnikov na Dunaji, da je bila v teh zadevah kriva politika avstrijska in se začenjajo ogledavati po sredstvih, s kterimi bi meje postavili dalejemu razširjanju italijanskega življa. Spomnili so se na nekdanje kraljestvo Ilirsko in po nedavnim sporočilu „Wandererja“ so se bojda namenili združiti Dalmacijo, Koroško, Kranjsko, Istro in tržaški okraj v eno državno celoto, ktera bi bila močna dovolj, da je pota zastavila razširjajočemu se italijanstvu. Ta misel ni nova. Za nekoliko časa jo je bil že izvršil Napoleon I. kateri je dné 14. okt. 1809 z enim samim dekretom združil Kranjsko, Istro, Koroško, Reko, Trst in

Primorje, Dalmacijo, dalmatinske otoke in pozneje tudi južno Tirolsko in imenoval tako združene dežele „ilirsko provincijo“. Leta 1816 so padle omenjene dežele pod imenom „ilirsko kraljestvo“ zopet k avstrijski državi, ktera jim je pridružila leta 1825 še celovske dežele.

Misel o obnovljenju starega ilirskega kraljestva je padla kakor iskra med slovenske rodoljube, in njen žar se stalno raznema v širje in širje kroge. Za zdaj je komaj verjetno, da bi se misel vresničila, kraljestvo ilirsko obnovljeno v tej obliki bi gotovo izbudilo upor ne le Nemcev in Magjarov, ampak nedvojbeno tudi Hrvatov samih. Hrvati in Magjari bi ne privolili novemu kraljestvu na korist, da bi se jim škodovalo njih državno pravo. Nemci ne, da bi se jim škodovala njih narodnost. In vendar ima program skupljenega ilirskega kraljestva za Slovence svojo praktično stran. Dasiravno je nemogoče to misel že zdaj izvršiti, mogoče je vendar le koristiti z njo bližjemu in koristnejemu programu. Pod praporom velike misli stare Ilirije se hitreje bliža svojemu cilu narodna enota slovenska, za katero se morajo za prav narodnjaki slovenski pred vsem in najbolj truditi.

Zedinjenje Slovencev ni zdaj več program malega kroga ljubljanskih rodoljubov; slovensko ljudstvo spoznava sploh potrebo narodnega zedinjenja in je izreklo svojo voljo na ogromno obiskovanih taborih v Ljutomeru, v Žavcu in Šempasu. In vseh teh taborih se je tirjalo pred vsem narodno zedinjenje. Tako torej je enota narodna največa potreba in jasno izrečena želja naroda slovenskega. In tudi v družih točkah, o kterih se je govorilo na omenjenih taborih se je skoraj izključljivo gledalo na obveljavo narodnosti in jezika. Vse taborske resolucije imajo izljučljivo narodne interese za podlago. Torej mora tudi prihodno reševanje slovenskega vprašanja imeti narodne interese za podlago. Zares je ta interes pri Slovencih tako mogočen, kakor drugod zavest historičnega prava; na to je treba popolnoma obzir jemati. Ako se ima država urediti na zadovoljnost narodov, treba bo gledati, kje je kateri moment najmočnejši v narodu; zgodovina, prava in potrebe vsakega naroda so različne, in ravno zato ni mogoče v razno-narodni Avstriji vrediti državo po eni meri, po enem kopitu. Pri Čelih in drugodi je treba pozornost obračati pred vsem na historično pravo, pri Slovencih, kjer tega prava ni, na prirojeno, na pravo jezika in rodu. Tudi to pravo je dovolj važno in zavest tega prava med Slovenci dovolj živa, da bi se mogel na njegovi podlagi stvariti samopraven državni organizem. Narodna in državna enota avstrijskih Slovencev je pa razen tega tudi program popolnoma opravičen, kajti z obzirom na posebne zemljepisne razmere Slovencev je mogoče ustredi mu brez vse škode, ki bi se sosednim narodom nobena ne godila.“

O tem članku bomo govorili pri prihodnji priliki.

Tiskovna pravda „Slov. Naroda.“

Konečno obravnavanje proti vredniku in tiskarju „Slov. Nar.“ zaradi pregreška kaljenega javnega miru, oziroma zaradi prestopa zanemarjene dolžne skrbnosti se je bila odločila na 20. dan januarja pred c. k. okrožno sodnijo v Celji, kjer se je pričelo ob 9. uri zjutraj. Sodišče je bilo tako-le sestavljeno: Vodja obravnavanja predsednik okr. sodnije gosp. pl. Vest; glasovalec: svetovalec deželne sodnije g. Stieger in okrajni svetovalec g. Tomšič. Tožnik: gosp. državni pravdnik dr. Mulley. Na obtožni klopi Ant. Tomšič, vrednik in g. E. Janžič, tiskar „Slov. Naroda“, oba brez zagovornika.

Po navadnem uvodu se je prebral obtoženi članek in (nemška) tožba,

Listek.

Narodopisne slike iz našega naroda.

II. Slovenska vas.

(Dalje.)

V površnih črtah smo videli dozdej sliko zadruga. Poglejmo pa zdaj v pravo vas, in sicer v kako veliko vas ogerskih ali hrvaških Slovencev. Pred vsem bo našo pozornost zanimalo to, da je ena hiša kakor druga. Vse so si enake kakor krajcarji. Hiša z dvema oknom izpod zakajene pajže, mala vrata, velika vrata, dvoriščen plot, pa zopet kakor s konca: hiša z dvema oknom izpod zakajene pajže, mala vrata itd. — tako stoji hiše po vasi po eni, tako po drugi strani gori in doli, kakor poedini elementi električne baterije. Če stoji vas ob veliki cesti, je vsa vas samo ena dolga ulica, ki se v sredini razširi v precej velik trg. Vaški trg je, kar se njegove podobe tiče, nepravilen, najraje je jajčaste podobe. Hiše so namreč sred vasi bolj razen stoječe, proti obema koncema se pa zopet bliže skup stikajo. Če pa vas ne stoji ob cesti, se jajčasta podoba trga bolj v okrog-ljasto spremeni. Večkrat pa vas nima trga, in v taki vasi stoji poedine hiše s svojimi poslopji raztresene kakor n. pr. polica pri šahu (schachbrettartig). Iz topografične lege mnogih slovenskih vasi je to očitvidno, da je bil namen prvih naselnikov brez dvojbe ta, da si za svoje selišče izberejo skrito, varno, zavetno mesto, kje na strani, kjer ne drže ne trgovinske ne vojskine ceste. Pred vasjo se navadno nahaja ali kak hrib ali kak gozjd, ki jo zaslanja ali kakšno drugo topografično napotje, ki rani prihod v njo brani. Po-

sebnost se to vidi na Hrvaškem. Zagorje zavolj svoje zavetne skrite lege je trikrat bolj z vami posijano in obljudeno, mimo mnogo bolj rodnega pa odprtega posavskega polja. V prejšnjih časih je stala županova hiša na najvišem mestu v vasi, iz kterega je župan svojim občinarom s trobenjem svoja povelja oznanjal. Naš učeni Popović, ki je bil v Arclinu blizu Vojnika rojen, piše v svojem leta 1750. v Lipsiji in Frankobrodu tiskanem delu: Untersuchungen vom meere“ o našem županu (suppanu suppleute) in njegovem trobenju tako-le: „Wenn ein solcher befehlhaber oder windscher dorfschulze seine untergebenen zur entrichtung des zehenden, zur jagd oder andern frohdiensten zusammenberufen soll, so begibt er sich auf eine anhöhe, und bläset auf einem grossen horne gewisse töne geschicklich ab, welche das bauernvolk verstehet, was der Suppan durch sein blasen angedeutet hat. Ich bin der sichern meinung, dass die Wenden, als sie noch herrn über viele länder gewesen, auf diese art ihre mannschaft zu kriegsdiensten werden aufgebothen haben. Dieses hornblasen dünkt mich ein ueberrest aus den alterthümern der mittlern, ja noch älterer zeit zu sein.“

Tako je pisal Popović pred sto in dvadesetimi leti. V naših narodnih pesmih tudi gospodar na rog zatrobi, kader hoče svoje služabnike pred sebe poklicati. V mojem rojstnem kraju so pred letom 1848. ko je še tlaka in desetina bila, grajšinski hlapeci tudi s trobenjem kmetom oklicavali naj pridejo po deseti nasad; in tudi tržni črednik je na rog trobil, kader je občinsko čredo zbiral in na pašo gnal.

Take so bile naše starinske vasi. Pri nas jih je le še malo, po Ogerskem in Hrvaškem pa še imajo denes svoj ostro izražen značaj. Poglejmo še v vas, kakoršna se nahaja n. pr. tam kje na ptujskem polji, ali v

ki se v prestavi glasi: „V časopisu „Slov. Nar.“, ki periodično vsak teden 3krat izhaja v Mariboru, nahaja se v 73. številki od 22. sept. 1868 članek z napisom: „Tujčeva peta“, ki je ves potem in na katerem je torej razvidna namera spodbujati in ščuvati druge k sovražnosti proti nemškemu narodu in nemški duhovščini, kateri torej vzroči pregrešek po §. 302. Članek si namreč prizadeva dokazati, da je 1000 letno tlačanje Nemcev moralno in materialno uničilo Slovence, in da bi svoje dotično razlaganje tem bolj kričee obarval, pravi pisatelj v svojem uvodu, da so nemški Franki, ko so prišli v slovenske dežele tako neusmiljeno divjali, da so od materinih persi trgali otroke, pa so jih morili in psom metali. In od tu se začneja tisočletje, v katerem so Nemci teptali Slovence, v katerem so imeli Nemci časa dovolj, da so uničili slovenska imenena mesta in trgov, da so si osvojili mnogo slov. zemlje in iz nje potrebili slovanstvo do zadnje bilke. Nadalje se pravi v članku, da so Nemci mesta in gradove zidali s slovenskimi rokami, da so apno mešali namesto z vodo s krvjo in solzami slovenskimi, da so Nemci tako moralno uničili Slovence, da je z Nemci vred divjal proti rodu svoje matere in pomagal tlačiti ga. Nemška kultura je Slovcem vse vzela, kar so imeli lastnega: s krvjo očetov pridobljeno domovino, prvotne običaje, zgodovinsko misljo, narodno sočutje in skoraj tudi narodni jezik. Za vse to pa so se že od nekdanj podrti še tlačili in se je ravnalo ž njimi kakor s strupeno živaljo. Nemški graščaki so mučili slovenske kmete, prve lastnike dotične dežele, če so le 5 minut prepozno na tlako prišli; nemške armade so požirale kri slovenske mladine za nemške vojske in kedar je treba bilo Turka braniti domačo deželo, morali so to sami opravljati.

Nemški „pfaffi“ so jim oznanjevali krščanstvo ne da bi njih duše hudiču oteli, nego da bi jim njih narodnost požrli, in nemški skofci so zatrli krasni vkupni jezik (universalsprache) slovenski, kterega sta bila največa svetnika slovenska Ciril in Metod postavila na sprelepi prestol slovenske literature. Strašanski „furor teutonicus“ je od nekdanj divjal proti Slovanom, kakor še zdaj divja, ako so hoteli biti gospodarji v lastni hiši. Ta strašanski „furor teutonicus“ je Slovanom v glavo ubil, da je vse grdo, kar je bila njih izvirna lastnina, grd slovenski običaj, grd slovenski jezik, da celo matere so svoje slovenske otroke učile, da ga ni gršega jezika na svetu, kakor še njih domači, in slovenski očetje v nemški jarem vpreženi so proti svojemu lastnemu mesu divjali. „Furor teutonicus“ je zatrli slovenski čut, slovensko poštenost in je zato vcepil korupcijo, podkupljivost, izdajstvo in lakomnost po raztrganih cunjah, nemški denar imenovanih. Vse kar je dobrega v deželi so pograbili Nemci za-se in so Slovence tako v beraštvo potlačili, da morajo zdaj za drag denar od njih kupovati celo kamnito nekdanj slovensko polje, kamor so se prestavili (versetzt) z davki obloženi, osiromačeni po roparstvu in izročeni lastnemu zaničevanju. Na dalje se pritrjuje (eingestimmt) pesmim žalostinkam slovenskega pesnika Preširna o ošabnem gospodarjenju Nemcev v slovenski deželi, ki ima za Slovence komaj še prostor za grob; in imenujejo se Nemci klošči debeli od slovenske masti, okregle pijavke in preobjedeni komarji; primerjajo se tudi z nehvaležnim sinom, ki zaničujeva pred vrata stavi skledo picle hrane svojemu staremu očetu, od kterega vse ima. Tudi slovensko literaturo so pogreznili v tisočletno spanje Nemci, katerih pobožni „pfaffi“ so Cirila in Metoda sovražno in lažnjivo kot razkolnika razkričali in tako za vse veke zadržali vseslovenski jezik in slovensko prihodnost, in kakor vselej tako še zdaj ovirajo in tlačijo Nemci slovensko literaturo, kjer, kedar, kakor in kolikor le morejo.

V tem takem zadržanju imenovanega članka je torej pregrešek proti javnemu miru in redu po §. 302 k. z. v večih obzirih vzročen; kajti ako se vpraša nepristranega (unbefangenen) bralca, ali je ta članek po tem, da bi dražil in spodbujal druge k sovražnostim proti nemškemu narodu sploh in proti nemški duhovščini posebej, moral bo to vprašanje brez dvombe potrditi. — Ker so po §§. 5, 7, 10 in 239 k. post. vse osebe, ki so kaj pripomogle, da se je kaznjivi članek po tisku razglasil, krive istega pregreška, ker se nadalje pisatelj ni imenoval in so bile brez vspela vse poskušnje poizvedeti ga, torej je opravičena tožba proti odgovornemu vredniku A. Tomšiču in tiskarju E. Janžiču po §§. 28 tisk. post. in 302 kaz. post., proti prvemu po okolščinah tudi zaradi zanemarjene dolžne skrbnosti po §§. 32 in 33 tiskarske postave.“

savinski dolini. Humorist bi jo tako-le opisal: s svinjakom se začne, s svinjakom neha, okolo in okolo nič kakor sami svinjaki, ravno kakor ob turški meji graničarski čardaki. Za svinjaki so kozolci, za kozolci živinske staje, za stajami hiše, vsred hiš pa zelena tratica z lipo. Hiše niso več vse lesene, ampak že zidane, ne stoji več vse s pročeljem proti cesti, ampak z vrati t. j. po dolgem: nimajo več samo po dvoje okon na čelu, ampak navadno po troje; tretje je kamenčino, kjer „onádra“ spita. Dim se ne vleče več po zapajži med vislami, ampak dimnjak stoji ponosno vrhi streh, kakor štimanemu fantu „pušelj“ za klobukom. Med okni je videti mnogokrat sv. Florjana naslikanega, kako s zavilanim rokavom iz vodrice na gorečo hišo vođa vliva, ali pa sv. Jurija, kako se s zmajem bojuje, časih pa tudi sv. Martin, kako s sabljo plašč reže, pod njim pa kruljev na pol nag berač roki po njem steguje; redkeje se najdejo sv. tri božje osebe, ali pa Marija z detetom v naročji. Nad hišnimi vrati ali pa za dimnjakom je navadno letnica zapisana kdaj je bila hiša zidana, časih tudi šifra gospodarjevega imena. Hiša je zunaj in znotraj lepo pobeljena, le ob doljnji Sotli se najdo lesene hiše zunaj pobarvane, ali pa so temno rjave z belimi prepassi, kar je zelo mično videti. Naš narodni pregovor, ki pravi: na strehi so goste prekljice, v hiši so lepe deklice, je v nevarnosti s časom celo ob svojo veljavo priti, pa ne zavolj tega ker bo morebiti lepih deklic zmanjkalo, ampak zavolj tega, ker je po naših vaseh zmerom menje s slamo kritih hiš. Naš vaščan ljubi pred vsim dve barvi, naime belo in pa pisano. Vsem stvarim, ki se našemu vaščanu prijetne vidijo, vsemu kar mu je koristno, vsemu kar mu je milo in drago, vsemu kar za lepo poznavajo, vsemu temu prilastuje belo barvo, in res sta izraza lepo in belo v narodni frazeologiji mnogokrat sinonima. V naših narodnih pes-

Ko sta se bila tožba in članek prebrala, naznani gosp. državni pravnik na predsednikovo vprašanje, da ostaja tudi še zdaj pri tožbi, in da mima ničesar na njej spremiti ali jej pridati. Toženi vrednik prosi besede in blezo pravi: „Z ozirom na §. 19. drž. osnovnih pstav, z ozirom na okrožnico c. k. više sodnije v Gradcu, ki zaukazuje, da se ima s slovenskimi strankami slovenski obravnavati in z obzirom na okoliščino, da se mora vrednik slovenskega časnika brez vprašanja šteti med slovenske stranke, prosim da bi se pričujoča pravda obravnavala v slovenskem jeziku.“ Na to odvori g. državni pravnik tako-le: „Jaz imam samo opomniti, da se tudi jaz popolnoma skladam z misljo, da se obtožencu ne more braniti posluševati se slovenskega jezika, da pa za-se že v naprej izrekam, da bom stavil svoje nasvete v nemškem jeziku, ker ni tirjatev po slovenskem obravnavanju v nobeni postavi utemeljena, ampak bi bila celo nasprotna postavi ravnopravnosti.“ — Predsednik obtožencu pravi, da ima pravico posluševati se slov. jezika, da pa po njegovem mnenju ne gre tirjati slov. obravnavanja, da bo pa sicer sodišče vprašal po njegovem mnenju. Na to obtoženec T.: „Ker je g. državni pravnik naravnost izrekel, da ne bo nikakor govoril slovenski, in ker se mi je bati, da bi visoko sodišče razumelo vsako besedo mojega tožnika, ne pa mojega zagovora v slovenskem pismenem, tedaj sodnji gotovo menj znanem jeziku, prosim, naj se slavno sodišče dalje ne trudi: zaradi zagovarjanja se odpovem pravici posluševati se slov. jezika in bom nemški govoril.“

Predsednik: Ali ste obtoženi članek sami pisali? — Obtoženec: Ne! — Preds.: Ali nam hočete pisatelja imenovati? — Obt.: Časnikarska spodobnost in poštenost mi kaj tecega ne dopušča. — Preds.: Ali pa ste članek pred tiskom vsaj brali? — Obt.: Ker so mi o času, ko je članek izšel, posebno poročila iz dež. zborov prizadevala premnogo posla, nisem utegnil brati članka, čegar zanesljivega pisatelja sem tekoj po rokopisu spoznal. — Preds.: Kako se navadno zaznamuje, da je spis za tisk pripravljen in sposoben? — Obt.: To se ne zaznamuje posebej. Ako prinese tiskarski učencec, ki občuje med tiskarnico in vredništvom, rokopis v tiskarnico, je to vselej metteur-en-pages-u znamenje, da se ima spis postaviti. — Preds.: Kako se imenuje metteur-en-pages? — Obt.: G. Breier. — Preds.: Kdo odločuje, v kateri vrsti imajo članki stati v časniku? — Obt.: Tega navadno ni treba posebej odločevati; metteur-en-pages vé enkrat za vselej, da stoji na prvem mestu uvodni članek, na drugem dopisi, med dopisi oni iz slovenskih dežel najnaprej, potem pa polit. razgled in druga drobujava. Le kedar se ima od tega reda kaj odstopiti, ali kedar je več uvodnih člankov, naznamim tiskarnici kaj in kako. — To potrjuje na predsednikovo vprašanje tudi tiskar gosp. Janžič, ki se s tem zagovarja, da slov. jezika ni zmogel.

Na predsednikov poziv opravičiti se, prosi obtoženec Tomšič, naj bi mu bilo dovoljeno, da bi se smel sedé zagovarjati, ker mu je treba primerjati tožbo s člankom in rabiti nekoliko zgodovinskih notic. Predsednik mu to brez ovire dovoli posebno z ozirom na znano mu obtoženčevo bolehnost. Obtoženec pa se blezo takole zagovarja: „Predno se spuščam k tožbi sami in njenemu dolženju, naj mi bo dovoljeno slavno sodišče opomniti na 3 okoliščine, katerih naj bi nihče izpred oči ne izpuščal, kdor si hoče napraviti zdravo sodbo o obtoženem članku. Članek je najprvo časnikarska polemika. V Ljubljani izhajajoči časnik „Laib. Tagblatt“, ki zastopa v narodnih obzirih „Slov. Narodu“ diametralno nasprotno politiko, je bil o svojem času prinesel članek z napisom: „Die Ferse des Fremdling“ in v njem stavek, v katerem je Slovcem odrekal vso duševno in telesno lastnino do tega, kar imajo, trde da je celo suknja na telesu in zadnja slovenska knjiga dobljena od tujih narodov, in sploh v blato vlekli slovenske zadeve. Prosil bi, da bi se mi dovolilo brati vsaj dotično mesto iz omenjenega „Tagbl.“ (Predsednik ustreže toženčevi prošnji ter si da od njega številko „Tagbl.“ izročiti in naroči perovodju, g. Levičniku, naj ga prebere. Ker je ostal „Tagbl.“ med sodnijskimi spisi, naj tu sledé brani stavki, kakor jih je prestavil pisatelj za „Tujčevu peto“: („Blagoslovljen je upliv nemške kulture, kateri se ima slovenski narod zahvaliti za vso duševno lastnino. Suknja na telesu, najmanjša knjiga (?!) vse je dobljeno od tujih narodov. Ozirom se in videli bodedo, da tujec na Kranjskem ni skrbel samo za telesno srečo kranjskega naroda nego tudi za duševno. Pogledite v pobožne in ljudoljube deželne cerkvene učilniške zavode, kdo jih je največ ustanovil? Tujci! In mirno še uživajo

mih se najdo: beli dan, beli svet, beli ban (primeri beli car), bela solza (solza veselega ginjenja), beli oblak (nevilharen), beli mlin, beli hram, bela cerkva, bela pristavica, beli dvor, bela miza, beli stol, bela oštarija, bela postelja, beli kruh, bela nedra, bela roka; od Ljubljank se pravi, da so bele kakor repe, beli život, beli šinjek, beli laket, beli ličice itd. Posebno se pridevek belo rad robenini pridevlje: bele pleničke, belo platno, bela plahta, bela robača, bela ruta, bela kijkljica, beli rokavci, belo krilo, bele rjuhe. Hrvaške Slovenke se še denes celo v belo oblačijo, le na glavi nose rade kak črlen ali žolt robec. Nasproti pa ostale Slovenke nosijo skoz bele peče drugo oblačilo pa pisano. Pa tudi mestom in vasesm je v narodnih pesmih rad pridevlje epiteton bel. Jaz sem našel: bela Ljubljana, beli Varožlin, bela Ribnica, bela Koprivnica, beli Dunaj, beli Gradec, Celje je belo in veselo, bela Sava, bela Goričanska ves, pa tudi: beli Vlah, beli muhi itd. Gotovo so si morali stari Slovenci tudi smrt kot dobrodejno bitje misliti, ker njej narodne pesmi in pripovedke skoz pravijo, da je bela žena. Pisano ima naš vaščan najraje svoje pohištvo. Pisana so vrata, postelje, škrinje in omare. Na etnografični razstavi v Moskvi se je spoznalo, da je pisano pohištvo trdo slovenski znak.

Ogledajmo se po sobi. Miza je „na štiri vogle rezana“, razen klop stojé v njej še stoli. V kotu nad mizo visi sv. razpela. Na eni strani je navadno slika Adama in Eve, kako pred grehom srečna v paradizi živita, na drugi strani pa, kako nju v greh zapeljani angelj s žarečim mečem iz paradiza goni. Druge zelo navadne slike so: beg v Egipt, pot v nebo in v pekelj, Marijino in Jezusovo srce, gospodarjev in gospodinj patron itd. Pa tudi šaljive slike se sem ter tje vidijo n. pr. mlin, v katerem se star babe,

naredbe teh blazih ljudi, to je tujčeva peta čisto dobra. Berite imena naših rodov, naših meščanov, naših obrtnikov, kdo so? Tujci, ki so ali sami prišli v deželo ali njih dedje.) Vskakdo mi bo pritrđil, da slovenski časnik, ki se peča z dnevnimi vprašanji, ni mogel molčati na to odtekanje slovenski existenci, ako ni hotel grešiti proti svoji dolžnosti, in da je moral slediti „Tagblattu“ na bojišče, na katero je bil tako nesramno pozvan, in da je dolžnost, da je moral pogledati in preiskati, ali in koliko je tega res, kar je trdil „Tagbl.“ „Tujčeva peta“ je izpolnjevala časnikarsko dolžnost in če tudi ne trdim, da bi se polemiki ne smela staviti nobena meja, vendar mislim, da ima pravosodje ravno v sedanjih spremenljivih časih dopuščati politični polemiki najširšo svobodo, ako si noče nakopavati sumnje, da je „justitia“ zapustila svoje vzvišeno stališče kot „fundamentum regnorum“ in postala služabnica vladajoče politične stranke.

Obtoženi članek je na dalje pisan iz občeslovenskega stališča. Kar je v njem rečeno, ne sme se stiskati v Prokrustovo posteljo Doiënje-Štirske ali Kranjske, tudi ne vse slovenske dežele, in tudi ne omežati samo na sedanji čas. Ako bi torej tudi ktera v članku izrečena istina ne veljala za slovenske okoliščine, velja gotovo za druge slovanske ali one zdaj nemške dežele, kjer so nekđaj bivali Slovani; ako bi tudi ne veljala za sedanji čas, gotovo velja za minolo preteklost.

Članek „Tujčeva peta“ ima konečno popolnoma zgodovinsko podlago. Da nas zgodovinarje preiskave do zdaj niso še peljale do veseilih rezultatov tam, kjer ima zgodovinar govoriti o razmerah in dotiki Nemcev in Slovanov, to je istina, mislim pa, da se za take žalostne zgodovinarske rezultate ne more odgovornega delati in obsojati on, ki je historične istine pri priliki in po potrebi rabil in tisku izročal. In ako je že žalostna naša preteklost, malo obetajoča minljiva sedajnost, bilo bi gotovo neusmiljeno, ko bi se Slovanu s kazenskim zakonom v roki branilo, ozirati se na svojo preteklost, poslušati učiteljico zgodovino in si iz nje jemati tolažbo za sedajnost in dobrih naukov za prihodnost, ktero si hočemo stvariti bolj.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Ljubljane 23. jan. — r — [Izv. dop.] Čisto mi je bilo nemo-goče v zadnjic se udeležiti sejo našega narodnega političnega društva. Nisem torej namenjen vam pošiljati sporočbe o tem, kar se je govorilo. O eni stvari pa, o čemur se med našimi Slovenci več govori, dovolite mi, da svojo misel povem, namreč o časopisu, kterega v Ljubljani — ne bomo imeli. Djalo se je v društvo, da ne gre „Slov. Narodu“ konkurencije delati. Kako blago, kako kolegialno in vendar — težko resnico povem — kako neresnično. Tisti možje s svojo breznačelno, počasno politiko, kterim je „Narod“, ki jih hvaliti ne more, trn v peti, ki so ga javno enkrat predržnili se pod mizo vreči, dasiravno je v vsej naši čitalnici najbolj bran list, tisti bi ga naenkrat varovali in sami sebe in svojo polovično politiko zatajili, da bi „Narod“ konkurencije ne imel? Vsega tega jim ne verjemite. Temuč možnje nočejo odpreti, možnje, in tega je treba od kraja, če hočemo imeti nekaj „šeste velevlasti“, žurnalistike, brez ktere smo izgubljeni. Da, časi za Slovence so minili, ko so bile „Novice“ zadosti za političen, lepoznanek, gospodarsk, zgodovinsk in sploh vednosten list za vse Slovence. Kdor ne gre naprej, gre nazaj in propada. — Da imam prav če pravim, da jih ni kolegijalnost in vzajemnost vodila, temuč samo vprašanje: kje novec in kje delavcev vzeti, kterih vprašanj se vrli štajerski rodoljubi pri ustanovitvi vašega lista niso strašili in s tem to neizmerno veliko dosegli, da Slovenci nismo do dobrega zaspali in iz politične diskusije prišli: v tem me potrjuje drugi sklep, da ni bil sprejet g. Nolijev nasvet, naj bi se delalo, da bi „Narod“ v središče Slovenije prišel, kjer bi na vsak način več koristil in kakor sem popolnoma preverjen več podpornikov dobil. Ali smo res Kranjci najbolj zaspani? Ali smo res najslabeji in najmenj gibčni med Slovenci, da so, neštveči Vašega lista, časopisi od mej Slovenije: Primorec, Gospodar (od novega leta celo) Domovina, Besednik — bolj kakor ta dva, ki v slovenski Ljubljani izhajata? Ali se res med nami ne najde vsaj nekoliko, vsaj malo

mož, ki bi k štajerskim rodoljubom stopili in nekaj malega od svojega premoženja na oltar drage domovine položili, da bi iz „Naroda“, kteri si je že nekoliko delavcev zbral okrog sebe, dal se narediti dnevnik, vseslovenski dnevnik in torej v Ljubljani izhajajoči? — Ako se bode moralo na ta vprašanja potrdilno odgovoriti, in ako kmalu ne bode bolje, potem ne vemo, kje bomo upanje imeli.)*

Iz Hrvaškega, 22. jan. [Izv. dop.] Tisti oddel naše banske konferencije, ki je imel nalogo, novi ustroj za županije in selske občine izdelati, je to svoje delo dokončal, in te dni pride njegov elaborat pred plenum konferencije. Kolikor se čuje, se je v tem elaboratu tudi po naših zadrugah udarilo. Oj, te uboge naše zadruge! Sam bog vedi s čim so se svetu tako zamerile, da vse nad nje kriči. Kaj so nek tolikega zakrivile, da imajo toliko sovražnikov! V zadnjih naših treh saborih se je pri vsaki priliki nad nje seglo, češ da one niso več za zdajšen svet, da so anakronizmi, da kot črne pošasti iz starih časov v denašnje razsvetljene dni molijo, da se po zadrugah lenoba pase, da napredek naroda zavirajo, da svobodno gibanje posameznih združenov zadržujejo in bog vé kaj še vse. Mene je zmerom srce bolelo, kaderkoli sem kaj takega slišal, in tem bolj me je bolelo, ko sem videl, da zadruge, kot ostanek staroslovenskega socialnega življenja, so le malo in le mlačnih zagovornikov našle. Banska konferencija postopa sicer skoz in skoz dosledno, če iz svojega stališča, potem ko je županijski ustroj razdjala, tudi zdaj ustroj v zadrugah razdira. Se ve da, ne bi bilo potreba, preustrojivanje tje do zadnje konsekvencije goniti, in združno narodno življenje bi po mojem mnenji tudi pri drugem ustroji županij obstati moglo, pa — kdor je enkrat A rekel, ta misli, da mora tudi B reči. Kdor po bregu dole leti, ta se ne ustavi lahko preje, ko onda, ko že v grabi leži. Naši konferencijski o socialnem gibanju sveta nimajo prav uobenege pojma. Povsod se gre na to, da se svet asocijuje, kajti združene moči več premorejo, naši konferencijski pa nasprotno z razdiranjem kmečkih zadrug disocijuje. Bog jim grehe odpusti, kajti oni ne vedo kaj delajo. Ko je lansko leto na mirovnem shodu v Bernu ruski emigrant Bakunin predložil, naj se povečene zdajšnje socialne razmere po staroruskem kolektivizmu poravnajo, je sicer mirovni skod ta predlog zavrgel, francoski delavci so ga pa z navdušenjem prijeli. Tudi naše zadruge imajo oni isti pravni temelj, na kterem je stal ustroj staroruskih občin, kakor nam jih K. S. Aksakov v svojem delcu: „zamječanje na novoje administrativnoje ustrojstvo krestjan v Rossiji“ slika, ki je izišlo tačas, ko je na Ruskem kmečko robstvo se odpravilo, in se mesto njega „miri“ ali avtonomne kmečke občine ustrojile. In to malo delce Aksakova je imela v v ustrojivanje ruskih kmečkih občin velik upliv. Svet se ve da kriči kako grd je komunizem ruskih nihilistov, za tako kriče ljudje, ki stvar le povrh vidijo.**) Združeno življenje je skoz in skoz slovanska socialna prikazen, in ona je svojo veljavnost skoz tisočletja pokazala. Kakor sem rekel, naši konferencijski so za socialne težnje sedajnosti slepi in gluhi, dokaz temu je, da naše zadruge razdevljejo. Pa kaj bo nasledek razdeljenja naših zadrug? — Ta, da se bo s tem položila klijca kmečkega papperizma. V zadrugi lahko živi po deset po dvadeset družin vkupno, nobeden pomanjkanka ne trpi, če se bo pa zadruga v deset, v dvadeset delov razdelila, potem bo vsaka poedina družina težko shajala, če ne celo stradala. Takih primerov ima na Hrvaškem na tisoče. Popreje bogata poštovana zadruga je sklenila se razdeliti. Poedine družine so se iz gnezda svojih očakov izpeljale, in iz one, kakor sem rekel, bogate in poštovane zadruge je na ta način postalo deset ali še več siromašnih kajzarjev. Postopanje naše banske konferencije v tem pogledu, če je vse res kakor se govori, bo v poznejših časih brž ko ne strogo obsojeno. Podere se lahko, ali zida se zopet težko.

O Srbiji se mnogo po časopisih govori. Turkom prijazni magjarski in nemški listi hvalijo srbsko vlado, da je previdna in modra, ker se celo nič ne meša v orijentalne homatije, nasprot jo pa slovanski listi pri vsaki priliki pikajo, da ona ne spozna svojega poklica, da ona zanemarija svoje dolžnosti proti svojim sobratom v Turčiji živečim, da je riba, ki so jo Magjari

*) G. dopisnik naj nam ne zameri, da drugi del dopisa izpustimo. Saj je znano da „T.“ preži in vse v zlo rabi, kar se da. Vredn.

**) Poprek tudi mi Bakuninovega socializma ne hvalimo. Vredn.

meljejo pri „pajkelcu“ pa kjer že fantje na nje prežijo vse pomlajene iz njega prihajajo. Pri peči je stara lesena ura, vsa od muh onesnažena. En kazalec ima podobo sulice, drugi pa strele, in s tem orožjem morita sedajnost, ter jo pahata v tisto vrečo, ki ne bo nikdar polna, v vrečo, ki se jej večnost pravi. V stransko kamrico hočemo samo malo pokukati; dve visoko postljani postelji se nam prikažete. Naš vaščan mnogo ceni dobro ležišče, in sploh se nahajajo snažne in čiste postelje po naših vaseh. Ta kompliment mora vsak nepristranec našemu narodu narediti. Na Dunaji nisem tako lepih blazin našel, kakor na Hrvaškem pri kmetih. Tudi v kuhinjo ne bomo hodili, kajti naše gospodinje dō, da je vsak možki v kuhinji napoti.

Da naši vaščanje na skedne in hrame radi sovo ali škanjca ali čuka z razpetimi perutnicami pribijajo, to je stara — ne navada, ampak — razvada; „Novice“ so to že dostikrat grajale, in prav je, da so to neopravdano trpinčenje kmetom koristnih ptic grajale, pa naši vaščanje le še nočejo menjati. Na hlevu vidimo tri križce iz blagoslovljene leske pribite, ker to boje živino more brani. Na vratih konjske staje je pa velikokrat prilepljena slika kakega generala. Če ne celo cesarja, ali pa celo krđelo ogerskih huzarjev. Pogledimo si dvorišče. Na sredi dvorišča je velik kup gnoja. Dober gospodar se bojš odkrrije pred njim. Okolo gnojišča noslja in stika breja plemenska svinja. Jaz je ne bi v narodopisno sliko slovenske vasi jemal, da me ne bi njen v podobi š. zakrivljen rep živo spominjal, da v dobi tiskovnih pravd živimo, in da je bolje in varneje denašnje dni o svinjah govoriti, nego o politiki. Ne daleč od svinje „raca po blati kvaca“, tako sem našel zapisano v Popovičevem „Untersuchungen vom meere“, ter se srđil zakaj mesto kvaca ni kobaca. Naprej tam se dva našopirjena purana kakor dve gosposki ko-

čiji po dvorišči sem ter tje vozita. Žnoder jima visi kaj smešno čez kljune, pa vendar se zelo resnobno in gravitetično nosita, gotovo sta tekmeča radi kakšne purice. Petelinček belček skoči na hlevček pa zakukurika: kikiriki na gnezdu čepi; jarečka devička pa med tem pod hlevčkom po peščeku bréka. Mati kokoš, ki je ravno kar jajce znesla, veselja jaska, da se do treh sosedov čuje, kokot jej pa odgovarja: kokokokodaje, polne polne dile jaje! Malo otročlje sedi na hišnem pragu pa polža ogleduje, ter se mu grozi, da mu bo hišo ubilo, če mu roge ne pokaže; in res, ko da bi bil polž besede razumel, ter se za svoj tovor zbal se začne sliniti in roge na svitlo rivati. Zdaj lesa zaskriplje, herać z rastrganimi rokavi, cunjasto mavho in grčavo palico v suhi roki se prikaže in krevlja počasi proti hiši v Boga ime prosit. Pes, ki je do zdaj stegnen na solnci ležal, zalaja nad njega, ter ga godrnjaje v hišo spremlja, tudi gosi stegujejo vratove va-nj, ter sikajo s jeziki kakor kače. Dete se ga ustraši, pusti polža, ter zbeži v kuhinjo materi za krilo. Tam vzadaj za skednjem stoji star oreh, pravi vrlikan je, ter je že trem hišnim zarodom jederce za božične in velikonočne potice in kolače daljal. Trije, kakor kodelje veliki vrabljevi gnezdi so na njem. Vrabei cele vasi se na njem zbirajo, kader imajo med seboj kakšno pravdo, kader se kter vrabelj ženi, ali kader se pomenukujejo, kam pojdejo proso krast. Vrabelj je „mal ptič“, pa dela velik krič“ pravi naš pregovor. Ni ga dne na leto, da vrabelj ne bi kmetu česa ukradel. Narodna pesem pravi o vrabljevi nepoštenosti takole:

Možek žito sije,
Vrabelc se mu smije:
Džumber džumber
Čap čap čap!

Taj pretegli vrabelc!
Možek žito vozi,
Vrabelc se mu grozi itd.

(Dalje prih.)

v svoj sak vlovili itd. Vse to sem tudi jaz, kakor sem bil po časopisih bral, nekemu Srbu tožil. Ne samo ka ga nisem s tem razžalil, ampak celo sveta jeza ga je pograbila. Djal je, da hoče svojo glavo zastaviti, da bo Srbija pri kresanji med Turčijo in Grško, če naime do tega pride, gotovo na strani Grkov stala in sicer ne s prekrižnima rokama, ampak s handžarom. To celo denašnje gibanje v Vlaškej, Bolgarskej in Grškej, je moj Srbin djal, je delo ubijena kneza Mihajla, in on je ravno zato kot žrtva padel, ker se je z njim menilo celo gibanje zatreti. Pa stvar je spodletela, morivci niso do krmila prišli. Srbija je sicer po tej katastrofi zaostala, ali svoj poklic, biti rešiteljica podjarmljenih narodov, ni nikdar iz oči spustila. Tako je govoril Srbin, od kterega svet pravi, da o srbskih in sploh orientalnih zadevah več vé, kakor oni, ki samo časnike bereo.

V Pragi, 20. jan. [Izv. dop.] Misel, ki je pred nekoliko dnevi obhajala neke kroge naših domorodcev, da bi se v letošnjem predpustu ni ne plesalo zaradi žalostnega stanja, ki vlada v našem mestu, ni zmagala, kajti mladina ni hotela prepustiti izjemnemu stannu, da bi gospodaril tudi nad njenim veseljem. Pleše se tako, kakor druga leta. Število plesov in plesalcev se ni nič zmanjšalo. Vendar so pa ti plesi večidel navadnega pomena, razen kacic dveh ali treh. Med temi izjemnimi je tudi „narodna beseda“ ki bo 25. t. m. v korist narodnemu gledišču. Ta ples se med mladino že komaj pričakuje, in smem reči, da bo gotovo najsjajnejši med vsemi družimi, in da bode svoj blagi namen popolnoma dosegel.

V teh predpustnih mislih pa vendar ne morem dolgo ostati, kajti težko se je braniti žalostnejšim, ktere ne prešinejo vselej, kedar kak časopis v roko vzame. Zmerom so časniki prepolni obsodb, zaporov in drugih kazni, ktere jim sodnije nalagajo in kterim zapadajo dan na dan naši narodni časopisi. — V poslednjih dneh sta dosedela dva vrednika svoje mesece, pa kaj še to če zapusti eden ali dva osko ozidje novomeške zapornice, ko se pa med tem ostalim vsak dan nekaj mesecev in kakšni novi tovariš, na to pa da bi [se komu kazen odpustila ali saj pokrajšala, se pa še nikjer ne misli; in tudi na polajšanje bi se ne bilo zgodilo nič, ko bi še sami narodnjaki ne potegovali za to. Kakor sem vam bil v enem poslednih pisem nanzanil, so prosili gg. dr. Jul. Gregr, dr. Sladkovsky in dr. Čížek pri ministertvu, da bi se dovolilo, dajati političnim jetnikom hrano in pijačo od doma. Včeraj je dobil gosp. dr. J. Grégr odgovor na ono prošnjo z odlokom, da je prošnja uslišana pod tem pogojem, da se sme dajati jetnikom vsega le zmerno in nikoli preveč, sicer izgubi dovoljenje svojo veljavo. Menda se bo že, da bi se obsojencem predobro ne godilo, in da bi zavoljo tega ne zboleli. —

Po viših in najviših krogih so se že dostikrat prepričali, da se 6 milijonov ljudi ne more tebi nič meni nič ignorirati, in da je čas, da tudi Čehi in sploh Slovani pridejo enkrat na vrsto. Kaj pa se je dozdej zgodilo? Kje se kaže naj manjše trohica onega prepričanja?

V dejanjih ga dozdej nismo videli, na besede mnogo ne damo, od prepričanja pa toliko časa nič nimamo, dokler to prepričanje ne dobi nog in se ne pošlje v dejanjih med vsakdanje življenje.

Politični razgled.

Minister notranjih zadev je odgovoril v državnem zboru na Groholskega interpelacijo zaradi resolucije gališkega deželnega zbora. Vlada obžaluje, da poljske resolucije sploh ne more predložiti državnemu zboru, ker vlada nekoliko ne more sprevideti dolžnosti, da bi morala po ustavnih postavah kaj takega storiti in ker je prepričana, da nasvet gališkega zbora ni po tem, da bi ga mogel državni zbor po svojem pravilniku kot vladen predlog zveti v ustavno delo. — Tako je dobila breznačelna politika galiških poslancev zaslužno plačo, koristolovna politika Poljakov more tako malo faktičnih koristi pokazati, kakor koristolovna polita slov. drž. poslancev nobenih ne. Kaj storé zdaj poljski poslanci je še negotovo.

Konferencija je s svojo šesto sejo delo dokončala. Vspheov nima kje pokazati, vsaj se menda ona prazna deklaracija ne bo mogla delo ali vspeh imenovati. Zapisnike so podpisali vsi pooblaščenici.

„N. fr. Pr.“ si daje iz Prage brzojavljati: „Po zanesljivih sporočilih so se vsi slovenski voditelji odpovedali feudalcem in klerikalcem in se hočejo vladi bližati“. Reč je sama na sebi od konca do kraja tako smešna, da si ne moremo tolmačiti, kako jo morejo nemški listi resno in brez opomb ponatiskovati.

Večina kmečkih srenj celjskega okraja je na posebno vprašanje c. kr. okrajnega glavarstva v Celji tirjala, naj se srenjam slovenski dopisuje. Glavarstvo je samo reklo, da je slovensčina na dolénjem Štirskem ravno-pravna in da se ima s strankami v njih jeziku občevati. Se lepo glasi, kako je v istini, glej odgovor celjskega drž. vrednika v naši pravdi.

O Italiji in papeževem svetnem posestvu je pisal, kakor pripovedujejo francoske plave bukve, minister Moustier 31. okt. 1868: Francija želi svojo posado iz Rima poklicati, ali neprenehani sovražni naklepi proti papežu tega ne dopuščajo.

Turinski časniki pripovedujejo o novih upornih poskušnjah v Italiji. Vojaki delajo krvav mir, so mnogo upornikov polovili, pobili in ranili.

Romani v komitatu Reusmarkt na Erdeljskem si hočejo neki izbrati Bratiana za poslanca v ogerski drž. zbor.

Po sporočilih iz Španije so pri volitvah za ustavodajni zbor dozdej še največ glasov dobili liberalno-monarhični kandidati.

„Presse“ ve pripovedovati, da je Turčija popolnoma zadovoljna z nasledki konferencije in da je turška vlada poslala okrožnico do svojih zastopnikov na tujih dvorih, v kterih se to oficijalno izreka. Po njenem mnenji se vse evropske vlade obsodilo grško obnašanje češ da je mednarodnemu pravu nasprotno. Ta obsodba Turčiji popolnoma zadostuje in nižje mar Gerčijo še

še bolj ponižati ali pa zaničevati vojsko proti njej. — Vse nasprotno pa se glase privatna sporočila. V „Tr. Ztg.“ se piše iz Atén: Grčija nima druge častne poti, kakor vojsko, in vlada kakor je videti res na vojsko misli. Grški finančni minister je dobil 21 milijonov drahem na posodo, nekoliko je posodila narodna, nekoliko pa jonska banka, pri kateri so vdeleženi večidel anglejski kapitalisti. Iz zadnje okoliščine hočejo nekteri sklepati, da se je na dejati, da bo anglejska vlada svojo politiko gledé Turčije spremenila in se iznebila turškega prijateljstva. Ravno tako prerokujejo vojsko iz Tesalije, ki je neki postalo celo vojaško taborišče. Turčija se vede, kakor da bi svoj obstanek stavila na vojsko. Vendar si ne more Omer Paša posebnih nasledkov obetati, kajti za vso silo spravil je 100.000 vojakov vkup, kterim bi mogla Grčija 60.000 mož nasproti postaviti; ko bi se pa še kje drugje na Turškem primeril kak upor, ne imel bi Omer niti toliko vojakov v svojo porabo.

Najnovejši telegrami v vzhodnih zadevah so: Peštanskim listom se piše iz Galacá, da so kupci iz Ode se vso rž ponakupili po neizmerno visoki ceni in da so kupljeno blago naložili na Grške ladije, ki so imele rusko ali italijansko zastavo razobešeno. V Galacu se je sploh govorilo, da se je ta rž nakupila za ruske potrebe. Iz Serajeva 23. t. naznanja brzojav: V trdnjavo Mikšiš, ki leži tikoma na črnogorski meji, so deli močno vojaško posado. Tudi se bo tam napravila telegrafjska postaja. Iz Pariza se javlja: Erancoski poročnik Walevski, ki ima izročiti gerški vladi deklaracijo konferencije in jo naganjati, naj bi se hitreje odločila, je zapustil 23. januarja Marseille. — „Const.“ piše: Denes je dokazano, da javno mnenje evropsko ni bolj prijazno grčkim namenom povekšati se, kakor drugotnim naklepom, ki hočejo spremeniti evropsko karto.

Razne stvari.

* (Slovenska Bistrica) bi si smela z največo pravico pri-svojiti za svoj grb nadpis: Nulla dies sine linea! Gibanje tega okraja je postalo zadnje čase tako živo, da bi se pogosto že smelo imenovati kresanje — ne morebiti z jeklom ali lesom, ampak le z priostreno besedo, dasiravno so si nekteri prijatelji ljudskega dremanja — že vedo kaj jim nese to dremanje — že mnogo prizadevali v svojih naprošenih in nenaprošenih sporočilih do viših oblastnij dati popolnoma postavnemu gibanju nekako črnkavo, ali ko bi bilo mogoče povse črno obliko. Dozdaj nasprotniki ljudskega zavedanja niso želi zlate žetve — mislimo, da jim sploh nikdar ne dozori. Ne le da so se oblastnije prepričale, da se je vse, kar se je do zdaj godilo, godilo v postavnih mejah, ne le da je zdaj bistriški okraj „unicum“ menda v vsej Avstriji in še nekoliko dalje, ker ima menda četvero katoliško političnih društev, kterim so udje samo slovenski kmetje, ampak celo udarci — zaradi javnosti moramo še enkrat reči — besedni in moralni udarci so se v zraku prelomili predno so padli na glavo osebi, kteri so bili tako gorko namenjeni. Škode dozdej še ni nihče trpel, razen onih, ki so hoteli škodo delati in pa — c. kr. okrajna sodnija v Slov. Bistrici. Zadnji akti slovensko-bistriških ljudskih dram, kterih prvi se vrše po kmečkih selih in županskih hišah, razvozlavajo se namreč pogosto pred c. kr. okrajno sodnijo. Gg. uradniki te sodnije, ki so zaradi tega imeli zadnje čase mnogo kazensko pravniškega dela, odškodovala bo za njih gotovo nezaželeni trud pravniška vaja v tej stroki vsled ktere bi utegnili — ako bi to še kaj časa trpelo — postati slov. bistriška sodnija pravi uzor vseh sodnij — da bi to bila že zdaj, samo zato ne bomo trdili, da jej ne nakopljemo nevoščljivosti njenih tovarišic. Zadnji petek smo bili sami priča onega koneč-nih aktov pred to sodnijo, pred ktero je bil poklican ondotni kaplan g. dr. Šuc zaradi dveh pregreškov, ktera sta oba izvirala iz ustanovljenja katoliško političnih društev, — namreč zaradi žaljene časti in pa zaradi prekoračene zborovne postave. Poklicano je bilo k obravnavi več kakor 30 prič, videli smo tú zastopnike smemo reči vseh stanov, še časnikar je bil med njimi, gotovo pri obravnavah na deželi nenavadno prikazen. Napačno tolmačena beseda in še bolj napačno tolmačena zborovna postava je bila spravila uzorno-delavnega g. kaplana v to mu neljubu situacijo, iz ktere se je na vse strani častno in vredno rešil. Žaljena čast se je poravnala z razjasnilom, ktero je dal g. dr. Šuc, dozdevno razžaljenemu bistr. županu g. Kovačiču s kterim si pa najmanje ni oddal tudi le koščeka svoje časti, marveč se še povzdignil v spoštovanji svojih farmanov, kteri so se mu s zadovoljnim veseljem javno zahvaljevali, da jim je dal tako lep izgled pomirljivosti in spravljivosti. V drugi tožbi zaradi prekoračene zborovne postave je bil popolnoma nekrivega spoznan. Za lepi izid svojih pravnih se ima g. dr. Šuc zahvaliti resnici in pravici, kteri sem pa tam vendar le zmagati, svoji veliki splošni omiki in izurjenosti — videli smo g. dr. paragrafe citirati in zapisnike narekati, kakor da bi se bil svoje žive dni družega delal, kakor sedel med strohnelimi akti — in pa izvrstnemu zastopanju njegovega zagovornika, g. dr. Drag. Ipavica, mladega odvetnika iz Maribora. Velika zaslomba je g. dr. Šucu tudi zavest, da se knjezoškočjski konsistorij ne bo administrativno nikdar utikal v marljivo delo g. kaplana, dokler bo stal na postavnih tleh. Na teh pa je stal do zdaj in kakor smo ga videli z vsemi zakoniki oboroženega, stal bo tudi v prihodnje. Prepričani smo, da sl. konsistorij administrativno tudi drugim gospodom duhovnikom ne bo delal najmanje overe ali zadrege, torej menimo, da bi bila prava pot, ko bi oni gg. duhovniki sami delali po izgledu g. dr. Šuca za svoje prepričanje in naloge svojega stanu in poklica, kteri tako radi neduhovnikom mlačnost očitajo, če ti z njimi vred v nekterih zadevah roke križem držé, ktere si oni želé v javnosti bolje zastopane.

* (Slovesko uradovanje). V Ajdovskem okraju na Goriškem so nektre županije slovensko uradovale še pred šempaskem taborjem; po taborju pa so vse zažele uradovati slovenski razen križke, ktera se še včasih z nemščino pači.